

Rick Posner: Jefferson County Open School: A lelkes kezdeti évek (1970-80)

január 24, 2017

A Jefferson County Open School 47 éve töretlenül működik az USA-ban. Így indult:

1970-ben egy szülőkből, leendő diákokból és tanárokból álló csoport kérelmet intézett Colorado állam legnagyobb tankerületéhez, a Jefferson megyeihez. Olyan alternatív általános iskolát szerettek volna létrehozni, amely kifejezi a neveléssel és életmóddal kapcsolatos filozófiájukat, és lehetőséget ad a diákoknak arra, hogy olyan közösségben érhessék el céljaikat, amely egyszerre demokratikus és támogató. A szülők álma olyan iskola volt, ahol

- mindig a gyermek egész személyiségének fejlődése áll középpontban;
- a tanterv a diákok igényeihez mérten készül el;
- a nevelés az egyéniség kibontakozását segíti elő, a mássággal szemben nem elutasító, hanem támogató;
- a kreatív fejlesztés ugyanolyan fontos, mint az intellektuális;
- a nevelés, oktatás kulcsfontosságú része az egyéni felfedezés;
- az iskola légköre rugalmas, nem tekintélyelvű;
- a tanulás valódi tapasztalatokra épül; az osztályterem maga a világ;
- a tanár támogat, megfigyel, tanácsot ad, fejleszt, segít, nem pedig instruál;
- a nevelésben az egész közösség részt vesz;

- a számonkérés és a tanuló fejlődésének értékelése hiteles, személyre szabott, és részét képezi az önértékelés is;
- a tanulás örömelvű, élethosszig tartó folyamat, melyben az emberi lélek fontos szerepet kap.

A szülők végül engedélyt kaptak egy kísérleti jellegű iskola megalapítására. Az iskola Arvadában, egy Denvertől északra fekvő kisvárosban nyílt meg, kétszáz 3-11 év közötti tanulóval és tíz tanárral. 1973-ban engedélyezték egy újabb három éves program elindítását, ekkor már hetedik és nyolcadik évfolyam is indult.

Az *Open School* (Nyitott Iskola) közösség ekkor már tervbe vette egy középiskola létrehozását, amelyben a diákok érettségi bizonyítványhoz juthatnának. 1975-ben ez az álom is valósággá vált, és kísérleti jelleggel megnyitott a *Mountain Open High School* (Mountain Nyitott Középiskola).

Az igazgatói posztra az egész országban meghirdetett pályázat útján kerestek jelentkezőket, az állást végül Arnie Langberg nyerte el. Visszaemlékezései szerint az igazgatóválasztás folyamatában „több ezer” ember vett részt, szülők, gyerekek, tanárok, a közösség tagjai. Langberg korábban is egy alternatív iskolában dolgozott Long Islanden, így jó esélyekkel indult. Közben kiderült, hogy nagyon karizmatikus, intelligens, bátor ember, aki nemcsak hogy alkalmas igazgatónak bizonyult, de bátorságával és lelkesedésével képes volt túllendíteni a közösséget a kezdeti nehézségeken.

Az első idők tele voltak izgalommal, ami bizony nem volt mindig pozitív. Az 1976-os évfolyamról egy Ron nevű diák így emlékszik vissza:

„Néha azért megterhelő volt, hogy egy középiskolás ilyen nagy felelősséget kap a nyakába, hiszen beleszólhattunk a tanárválasztásba, a tanterv összeállításába. Sokat és szenvedélyesen vitatkoztunk arról, milyen irányba kéne tovább

mennie az iskolának. Nem volt könnyű, de nagyon fontos tapasztalatokat szereztünk.”

Az első évek eufóriában teltek. Az iskolát szinte a semmiből alapították, folyamatosan vitáztak arról, milyen szellemben folyjon a nevelés, és olyan nevelőket kerestek, akik az adott kor nevelési problémáiról és kihívásairól hasonlóan gondolkodtak. A vietnami háború szörnyűségei még mindig kísértettek, Nixon azonban lemondott, és a változás szele mindenütt érezhető volt. Suzie, az első tanári kar egyik tagja így emlékszik: „Szerettünk volna egy teljesen más környezetet teremteni magunknak. Olyat, amelyben hibázni is szabad, és ahol megbízunk egymásban.”

Az első nevelői testületet a gyerekek, szülők és közösségi tagok együtt állították össze. Arnie visszaemlékezése szerint az alapján választották ki őket, hogy mennyire elkötelezettek a tanuláshoz, a kreatív munkához, a legfontosabb pedig talán az volt, hajlandóak-e kockázatot vállalni.

Néhány akkori tanár felidézti, hogy a kezdeti időkben nemegyszer azon kapták magukat, hogy ki akarják venni az irányítást a gyerekek kezéből az iskola működtetésével kapcsolatban. De mindenki nagyon élvezte, hogy teret kap a cselekvéshez. Az alapérvény ez lett: „ha azt látjuk, hogy valami nem jól működik, akár holnap változtathatunk a rendszeren!”

Az új iskolában a tanulók is mások voltak. A megnyíló középiskola diákjainak 80%-a hagyományos szellemiségű iskolából érkezett. Különböző okokból iratkoztak be az iskolába: volt, aki korábban megbukott, mások úgy érezték, egyszerűen nem illenek a rendszerbe. Sokaknak a *Mountain Open High School* jelentette az utolsó lehetőséget, hogy érettségijükhez jusson.

„Az első években a populáció más alternatív iskolákétól is különbözött. Volt, aki azért jött hozzánk, mert máshol nem

bírta az iramot, mások éppen hogy túl lassúnak találták a haladást az előző iskolában. Nem tetszett nekik, ahogy a korábbi iskolai közegükben az emberek viselkedtek egymással." (Arnie Langberg, igazgató, 1975-86)

Ezek a „menekültek” a középiskolában összekerültek azokkal a gyerekekkel, akik az *Open School* általános iskolából jöttek, és az ún. „farmrendszer” értelmében itt maradtak a középiskolás éveikre is. Arnie Langberg szerint a régi tanulók nagyban segítették az új középiskola modelljének megformálását, a filozófiai háttér kidolgozását. „Ebben az értelemben az alternatív iskolák közt is különlegesnek számítottunk, hiszen voltak már tanulóink, családjaink, akik megismerték és megszokták nálunk a közeget” – emlékszik vissza Arnie.

„Amikor 1976-ban megnyílt az új alternatív középiskola a városomban, Evergreenben, buszsofőr voltam, iskolai buszt vezettem, mellette egy hagyományos szellemű középiskolában dolgoztam. Az *Open Living School*, ahogy abban az időben hívták, az útvonalamba esett. A sofőr kollégáim csak *Easy Living School*nak csúfolták az iskolát (easy living= könnyű élet), ami jól mutatja, hogyan viszonyultak a konzervatív kisvárosok lakói a progresszív iskolákhoz.”

A közhiedelem az volt, hogy ebbe az iskolába hosszú hajú, színes hacukás hippie gyerekek járnak, akiknek a szülei is hippiek voltak, és felőlük a gyerek azt csinál, amit akar. Úgy gondolták, ezek a srácok kezelhetetlenek, féktelenek, ami igencsak ellentmondott az én tapasztalatomnak: az utazás során ugyanis épp ezek a gyerekek viselkedtek a legnormálisabban. Hamarosan több kollégám is hasonló tapasztalatokról számolt be. Így ez a nézet lassan változni kezdett, hiszen a tapasztalatok mást mondtak. Az iskola közösségének tagjai elhintették azt a gondolatot, hogy ez az iskola újszerű, és nagyon is szükséges, mert a hagyományos iskolarendszer nem vett tudomást a gyerekeikről, vagy éppen marginalizálta őket. A hangulat kezdett javulni.

Egy volt diák arra emlékszik, hogy ebben az időben folyamatosan meg kellett védenie az iskolát, és megmagyaráznia, miért jó:

„Sokszor kellett megvédenem az iskolámat. »Nem igaz, hogy bukottak, meg hülyék járnak ide«, hajtogattam. Egy idő után belefáradtam a magyarázkodásba. Végül is az számít, hogy jól érzem ott magam, és kész.”

(John, 1976-os évfolyam)

„Kellett némi idő, hogy megváltoztassuk a képet, ami az emberek fejében élt rólunk” – emlékezett egy korábbi tanár. Fontos faktor volt ebben az, hogy az iskola a város szerves részévé vált. Olyan kezdeményezésekkel álltak elő, melyek a városka intézményeit – például az idősothont – is érintették, vagy gyakornokokat küldtek a helyi vállalkozásokhoz, tanítványokat a kézművesekhez. Ez aztán lassan megváltoztatta az emberek véleményét. A *Mountain Open* (ez volt az *Open Living School* középiskolai részlege) diákjairól azt kezdték híresztelni, hogy „jó gyerekek”.

Az első, 1976-os évfolyam arról számolt be, hogy bár az iskola olykor kicsit kaotikusnak tűnt, mégis itt sikerült feldolgozniuk a korábbi intézményekben elszenvedett kudarcokat. Többen úgy nyilatkoztak, hogy ha nem lett volna az iskola, soha nem érettségiztek volna el. Egyikük így emlékszik:

„Elég hamar visszatért az az érzésem, hogy tanulni jó. Hatalmas öröm volt, hogy újra szívesen tanulok, és újra bízhatok abban az érzékemben, amelyik megmondja, mi jó és mi fontos az életben.”

Az első négy év a tanmenet tekintetében is nyitottnak számított. Az órarendet az alapján állították össze, hogy milyen igények jelentkeztek, mire volt leginkább érdeklődés. Sokszor hirtelen ötlettől vezérelve indítottak projekteket, szerveztek kirándulásokat. Mintha minden spontán és rögtönzött

lett volna.

Még a legelején létrehoztak egy patrónusi rendszert, amely az első viharos években is mindig biztos kikötőként működött. Minden diáknak volt egy patrónusa, akit bármilyen gondjával felkereshetett. Az egy patrónushoz tartozó diákok általában rendszeresen találkoztak csoportosan, de gyakori volt az is, hogy egy diák egyénileg kereste fel a patrónusát.

A diákok és a felnőttek közti kapcsolattartásnak ez a formája az iskola lényegét képezte. A tagok közötti szoros kapcsolatot ez biztosította. A patrónusnak abban is fontos szerepe volt, hogy eldöntse, készen áll-e diákja az érettségi vizsgára. Ahogy egyikük mondta: „sokszor az ösztöneinkre kellett hagyatkoznunk abban a kérdésben, érettségire bocsáthatjuk-e már az adott diákot. Bizony néha előálltak nehéz helyzetek.”

Az iskolavezetés szintén fontos szerephez jutott. Lényeges döntéseket kellett meghozni, így létrehoztak egy formális vezetőségi testületet, amely a közösség minden tagját egyenlő félként kezelte a döntéshozatalnál. Gyakran heves viták alakultak ki, és a döntéseket úgy hozták meg, hogy azok ne egyféle megoldást hagyjanak nyitva. Az alapgondolat az volt, hogy mindenkit egyenlő hatalommal ruházzanak fel.

Egy volt diák mindezt így fogalmazta meg:

„Hozzá kellett szoknunk a gondolathoz, hogy egyedül mi vagyunk a felelősök azért, milyen oktatást kapunk. Gyakorlatilag mindent megvalósíthattunk, amit fontosnak tartottunk. Folyamatosan vitatkoztunk, tanácskoztunk. Hozzászoktunk, hogy a káoszból mi magunk kreálunk rendszert.”

(Kate, 1977-es évfolyam)

folytatás következik!

fordította: Magyarai Andrea

Kapcsolódó oldalak:

- Jefferson County Open School